

Og vannet steg, og vannet steg

24. august 1950 hadde noen av oss problemer med å komme hjem fra Byskolen. Ruklabekken var gått over breddene sine, så det ble en omvei om Nybyen. For en gangs skyld hadde vi en god forklaring overfor mor på hvorfor sokker og sko var så søkkvåte.

TEKST: BJØRN HOELSETH
BILDER: UTLÅNT AV TORE SANDBERG

Ruklabekken gikk over breddene sine og var på det meste mellom 20 og 30 meter bred. I Rukla (like ved «Lasarettet») var det umulig å komme over. Vannet sto høyt også lenger nede i byen.

De voksne snakket om at «dette var enda verre enn i 1946 og 1935». Også i disse årene var nedre bydel nærmest havnen oversvømt. Thor Dahl-bygget var som vanlig spesielt utsatt. Men i dette tilfellet startet flommen høyere oppe i byen, i Modalen og Tælaverket.

Til Sandefjords Blad fortalte herredsagronom Nils Rør at han det siste døgnet hadde målt 139,1 mm nedbør. Bare fram til klokken 17 den 24. august hadde han målt 94 mm!

REDDET I PRAMMER. Vi guttunger syntes alt bare var spennende. I Rukla (der Sandefjordsveien har en rundkjøring nå vis-a-vis brannstasjonen) måtte faktisk noen beboere hentes ut av redningsmenn i prammer. Det samme skjedde lenger ned i byen. Prinsens gate, Torvgata og selve Torvet hadde høy vannstand. Overalt holdt folk på med å redde varer, møbler og kjæledyr.

I krysset Holmbrua/Torvgata lå Divanlageret. Der sto vannet helt oppunder taket. Her måtte brannfolkene gi opp å berge folk som hadde krabbet opp i annen

etasje. De måtte vente der til vannstanden sank.

Det kommunale kloakksystemet holdt ikke, kumlokkene spratt opp, og i stedet så vi høye vannsøyler. Med ett var Sandefjord blitt riksnyhet både i radioen og i avisene.

STORE, KOSTBARE ØDELEGGELSER. Én ting var å observere naturkreftene og dramatikken rundt på relativ trygg avstand, en ganske annen påkjønning var det for dem som ble direkte rammet. Oversvømmelsen førte til ødelagte varelager og innbo, skader på hus, kjellere og grunnmurer, og langvarige reparasjonsarbeider ventet de skadelidte. Og det i en tid da det var streng rasjonering på alle slags byggematerialer.

Veidekke var revet opp, og store korn- og potetavlinger gikk tapt i vannmassene. Enda verre var det at jernbanelegemet ved Modalen og på Hasle ble undergravd slik at all togtrafikk måtte stanses (jernbanefyllingen ved Modalen lå der det nå går jernbanebro - ved Tempokrysset). De voksne snakket om skader for «mange hundre tusen kroner». Det var mye penger i

1950, det!

NOEN TOK SEG EN SVØMMETUR. I Pukkestadveien (nå Holmbrua) la tre gutter i 10-12års-alderen like godt på svøm for å treffe kameratene sine lenger opp i høyden. De vasset ut ved nåværende Kvartal 19, svømte forbi det nevnte Divanlageret (nå revet) og endte inne i hagen til bokhandler Ludvig Foss.

Den berømte Ruklabekken, som for lengst er lagt i rør, var på det meste mellom 20 og 30 meter bred, og var blitt en elv, ikke «bekk». Også tilførselsbekkene til Rukla gikk over breddene sine.

Badeparken sto for en gangs skyld til navnet sitt: Hele parken var blitt en innsjø. Da billedbladet Aktuell skulle finne ord på dramatikken en uke senere, brukte bladet tittelen «Syndfloden i Sandefjord».

Og så gravde kommunen den store flomkloakken gjennom byen og gjennom Badeparken ved Park Hotel. Den skulle forebygge senere oversvømmelser.

FØR OG NÅ

Disse to bildene er fra tidligere oversvømmelser. Både i 1921, 1935 og 1946 gikk vannet langt innover havneområdet og i Thaulows gate. Skadene var store. Ofte var årsaken en kombinasjon av stormflo og mye nedbør.

Middelskolen

TEKST: HARALD FEVANG
POSTKORT: ERIC SANDTRØS SAMLING
FOTO: OTTO AAGESEN.

Dette gamle postkortet til venstre begynner nå å bli 100 år gammelt. Det er sendt fra en ung mann til en annen ung mann der hilsenen kort og godt beskriver bildet som «slaveriet», en betegnelse av skolen som er kjent for mange fram til denne dag. Middelskolen, slik vi her ser den avbildet, ble innviet året 1900 etter å ha arbeidet som det står skrevet «under tarvelige og vanskelige forhold». Etter 1950 er skolen blitt for liten, og Realskolen som det nå heter må sende sine elever både til Sandefjord Bads gamle bygninger på Hjertnes, Teaterlokalets 2. etasje og lillesalen på Indremisjonens Hus. Endelig i 1959 blir så den nye «Høyere Skole» tatt i bruk

i Bugården. Det gjorde sitt til at Handelsgymnaset og Handelsskolen kan ta i bruk «Middelskolen» etter å ha fristet tilværelsen på Kathrineborg i mange år.

Senere er de staselige bygninger som bildet til høyre viser, tatt i bruk ominnredet, modernisert og betydelig utvidet til boligformål.

Forhåpentlig er sigarett- og piperøyken fra det gamle lærerværelset forlenget luftet ut, mens sløydsalens gode eim av furumaterialer og sløydlærer Danielsens lune væremåte formodes å henge igjen i de gamle veggene.

Så vidt vi husker, var ingen elever lei seg over å bære pulter fra byen og opp til Bugården i 1959, og ved Solvang tok Dag Solstads klasse seg den gang en pause med bilder festet på gjerdet og pulter i rekke på fortauet. Pausen ble ikke lang for alle stundet jo fram til fransktimen med frk. Wiese i nye lokaler!

Familiens melkespann

I 50-årene hentet beboerne langs Raveien melka på melkerampene. Den ble satt der i slike spann fra melkebilene. Størrelsen på spannet varierte etter størrelsen på familien. Og det var den lokale landhandler Richard Iversen som sørget for de rette målene til husmødrene Ellen Mathisen, Gunhilda Firmland, Aslaug Hvidsten, Eldbjørg Loftum, Reidun Liverød og Henny Fevang. De passet alle på når melkebilene kom til Fokserød. For melka måtte ikke stå ute for lenge. Den måtte straks settes i kjelleren!

FOTO: ROLF VIDAR MARKMANRUD

M/t Tota av Sandefjord.

FOTO: PRIVAT ARKIV.

Skipet ble bygget på Deutsche Weft i Hamburg i 1937 for Thor Dahls rederi som m/t «Thorshøvdi». Minesprengt i Gibraltar i 1942 av italiensk ubåt. Solgt av assurandøren i London til Veflings rederi i Tønsberg og satt i fart som m.t. «Giert Torgersen» i 1946. Senere ombygd med passasjerplass til 300 og solgt til Tønsberg Hvalfangstselskap og benyttet som tank og transportskip til Syd Georgia med navnet «Tele». Overført til rederiet Alblon Star i Sandefjord og satt i samme fart i 1960. På den siste turen fra Grytviken til Sandefjord i 1962 (bildet) er bl.a. Vidar Orerød fra Fevang, Sigmund Sørensen fra Råstad og Nils Nilsen fra Furustad med som mannskap. Etter dette ligger skipet som losjiskip i Gøteborg før det blir omgjort til spiker i Spanla i 1970.

Bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bli der merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senters info-gruppe:

består av redtgerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Bendte Kvarenes, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øisteln Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 - sv-er-lu@online.no

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gard